

І. Алімова

ПРАКТИКА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Розглянуто тенденції динаміки інформаційно-аналітичної інформації щодо чисельності внутрішньо переміщених осіб в Україні впродовж 2014 – 2017 рр. У контексті соціального захисту внутрішньо переміщених осіб відображено основні види допомоги внутрішньо переміщеним особам в інших країнах. Проаналізовано досвід зарубіжних країн та його можливий вплив на сучасний стан соціальної сфери в Україні.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, вимушені переселенці, соціальний захист, соціальна сфера.

Реальний досвід зарубіжної практики, одержаний на пережитих випробуваннях, є тією ідеєю допомоги владі кожному переселенцю, кожній особі чи сім'ї, яка набула статусу "внутрішньо переміщеної". Навики об'єктивного світу зможуть стати прикладом і для України.

Сукупність всього, що відбувається із внутрішньо переміщеними з 2014 р., внаслідок анексії АР Крим та дотепер, з існуванням зони проведення АТО, дало неабиякий виклик українській владі відносно цієї категорії людей, чисельність яких постійно зростає.

Дослідженням міграційних процесів у напрямі питань внутрішньо переміщених осіб займалися соціологи, правознавці, дослідники державного управління, політологи та економісти. Окремі аспекти внутрішньо переміщених осіб в Україні розглядалися у працях І. Аракелова, О. Балуєва, О. Гончаренко, О. Кузьменко, С. Пирожкова, О. Піскун, М. Шульга; Т. Доронюк та А. Солодько, які аналізували та вивчали ситуації з внутрішньо переміщеними особами в Україні. Необхідно зауважити, що правовий статус внутрішньо переміщених осіб досліджував Б. Захаров, Ю. Рогозян, О. Гостева, К. Лук'янова.

Актуальність статті полягає у тому, що аналіз зарубіжного досвіду надасть можливість дослідити та удосконалити сучасний стан соціальної сфери України, що стане опорою для людей, які залишають свої домівки та впорядкує їхнє соціальне становище.

Мета статті – виявити позитивні риси соціального захисту внутрішньо переміщених осіб у інших країнах як практичний інструмент досвіду для України в цій сфері.

Сьогодення потребує усунення наявних труднощів внутрішньо переміщених осіб, розвитку громадянської свідомості, посилення національної єдності та багаторівневого співробітництва, зокрема і міжнародного, але із врахуванням власних реалій.

Цілком очевидно, що Україна як держава, розглядає свій комплекс дій, спрямований на створення і поліпшення умов життєдіяльності внутрішньо переміщених осіб. Ці можливості самореалізації зазначені в Законі України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" з останніми змінами від 20.04.2017 р. [1], а також Постанові Кабміну "Про затвердження Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованих територій України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року" [2].

За даними Мінсоцполітики, на сьогодні вимушеними переселенцями внаслідок втрати державного контролю за частиною територій під час військового втручання з боку сусідньої держави стало більше 1,5 млн осіб [3].

Так, 1 жовтня 2014 р. затверджено Постанову Кабінету Міністрів України № 535 “Про затвердження Порядку використання коштів, що надійшли від фізичних та юридичних осіб для надання одноразової грошової допомоги постраждалим особам та внутрішньо переміщеним особам” [4].

І 23 серпня 2016 р. відбулося впровадження в дослідну експлуатацію Єдиного реєстру внутрішньо переміщених осіб.

А 23 вересня 2016 р. Мінсоцполітики затверджено Порядок створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

Станом на 15 серпня 2017 р., за даними структурних підрозділів соціального захисту населення обласних та Київської міської державних адміністрацій, взято на облік 1 589 014 переселенців або 1 278 714 сімей з Донбасу і Криму [5].

Станом на 7 серпня 2017 р. отримувачам допомоги профінансовано 1 683 333 тис. грн [6].

Цілком ймовірно, що ці дані не відображають реальної чисельності внутрішньо переміщених та офіційна статистика свідчить про інше (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка інформаційно-аналітичної інформації щодо чисельності внутрішньо переміщених осіб в Україні

Із рис. 1 видно, що після впровадження Єдиного реєстру внутрішньо переміщених осіб статистика зафіксувала перевалююче зростання їх кількості восени 2016 р. Далі спостерігаємо коливання чисельності впродовж останніх двох років та покладаючись на дані Мінсоцполітики до 15 серпня 2017 р. спостерігаємо спад внутрішньо переміщених осіб.

Так, оприлюднений збір статистичних даних дозволяє оцінити реальні масштаби проблематики щодо ситуації з ВПО. Безперечно, свої корективи щодо зменшення чи збільшення кількості ВПО в Україні вносить перебіг військових дій на Сході.

Щоб перейняти досвід роботи з переселенцями та уникнути помилок, необхідно проаналізувати наскільки дієвим це було в інших країнах, адже жертвами окупації стали також і діти.

Для прикладу візьмемо країну, яка активно долучається до програми євроінтеграції, країну Південної Європи Югославію, відому вже нині після розпаду 2006 р., як Чорногорія та Сербія, яка за короткий час пережила низку збройних конфліктів.

Із Боснії та Хорватії протягом 1994 – 1995 рр. до Сербії втекло майже 500 тис. біженців, а після 1999 р., тобто війни в Косові, ще приблизно 200 тис. осіб, а загальна кількість внутрішніх переселенців становила 2,2 млн [7].

Зазначена ситуація визначила сербським урядом питання гуманітарної допомоги біженцям, для яких було збудовано 3,7 тис. тимчасових центрів їх компактного проживання. Для підтримки переселенців, створено службу єдиного сервісного вікна та запроваджено необхідну законодавчу базу.

На п'ятирічний термін у 1991 р. ухвалено закон про підтримку біженців із країн колишньої Югославії, зокрема Боснії і Герцеговини.

Вони набували юридичного статусу біженців й отримували відповідне посвідчення, що відкривало їм шлях до певних державних послуг. У 2002 у Сербії було прийнято національну програму з покращення умов проживання, якості життя та повернення біженців до країн, звідки вони втекли, адже бойові дії там уже давно припинилися [8]. З огляду на це, така практика може послужити ефективним інструментом для українського уряду.

Законодавча база для переміщених осіб і біженців потребує ще й інституційної бази.

У Сербії ці функції виконує Комісаріат із питань біженців та міграції. Згадана інституція надає допомогу родинам внутрішньо переміщених осіб та біженців [9].

На основі чіткої політики в роботі з ВПО після 2005 р., ЄС сприяє у створенні інфраструктури та робочих місць.

Сербія є прикладом негативного досвіду для України в питанні відновлення документів внутрішньо переміщених. Проте є позитивні винятки у процедурах надання свідоцтв про народження, одруження чи смерть переміщеним родам. Для засвідчення особи і події що сталася необхідно було привести до суду двох свідків.

Із видачею паспортів зовсім інша історія, особливо коли йдеться про питання візової лібералізації між ЄС та Сербією. Величезним питанням для європейської сторони було те, як офіційний Белград має видавати паспорти переміщеним особам, або всім тим, хто мешкає на території Косова, оскільки де-юре вони зберігають сербське громадянство, і як на них поширюватиметься візова лібералізація. Уряд учинив прагматично: було ухвалено окрему постанову про видачу паспортів тим, хто проживає на території Косова і Метохії. Згідно з нею сербське координаційне управління видає паспорти як сербам, так і косоварам, а внутрішньо переміщені особи можуть отримати їх у тому місці, куди переїхали жити. ЄС запровадив режим візової лібералізації із країнами Західних Балкан, зокрема й Сербією, але ті громадяни, які мешкають у Косові, навіть за наявності сербського паспорта, виданого координаційним управлінням, потребують візи для в'їзду до країн Шенгенської зони, тоді як внутрішньо переміщеним особам, як і решті сербів, таких дозволів, щоб мандрувати до Європи, не потрібно [10].

У Сербії діє Урядовий офіс із питань Косова і Метохії. Здебільшого він опікується вирішенням міжетнічних питань та проведенням переговорів на урядовому рівні із Приштиною. А ще його чиновники відповідають за процес повернення, адже розпоряджаються наданими ЄС коштами, які йдуть на матеріальне забезпечення повернення внутрішніх переселенців із Центральної Сербії назад до Косова, зокрема його північних районів. Також водночас із початком війни в Югославії 1992 р. було створено окремий Комісаріат із питань біженців та міграції [11].

Пріоритетом для державної влади України повинно стати чітке виконання стратегічного плану, що дозволить забезпечити:

1) створення відповідного правового поля для забезпечення прав і свобод громадян України, гарантованих Конституцією України, Конституцією Автономної Республіки Крим, законами України, які порушені внаслідок тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя; активне залучення міжнародних організацій (ОБСЄ, Рада Європи) до організації спільних місій, та оприлюднення на різного рівня міжнародних заходах результатів моніторингових ситуації, в частині порушень дотримання прав і свобод громадян України [12];

2) відновлення східних регіонів шляхом підготовки проектів (програм) із залученням профільних експертів та громадських організацій, які вже розробляють та успішно реалізують такі проекти, залучення ресурсів міжнародних фінансових організацій та міжнародної технічної допомоги для відновлення об'єктів інфраструктури з метою забезпечення відновлення та розбудова миру на територіях, що зазнали негативного впливу внаслідок тимчасової окупації або збройного конфлікту [13];

3) здійснення заходів із посилення довіри громадян до держави і надання допомоги найбільш уразливим верствам населення, зокрема внутрішньо переміщеним особам, у подоланні кризової ситуації у східних регіонах України. Допомога щодо зниження напруги між громадами на сході України та іншій території України, розширення доступу громадян до правосуддя, сприяння відновленню та розбудові відносин і довіри в громадах, що безпосередньо постраждали від конфлікту [14].

Вагомим є розуміння двох категорій осіб: біженці – це іноземці, які перетинають кордон іншої держави, рятуючись від війни тощо. Внутрішньо переміщені особи – це люди, які не перетинають міжнародних кордонів, а переселяються через стихійну неgodу, бойові дії, катастрофи з одного регіону країни до іншого. Якщо хтось в Україні говорить про біженців із Луганської, Донецької областей, Криму, то це значить, що він визнає “ДНР” і “ЛНР” незалежними державами або ж територіями сусіда [15].

Війна в Сербії закінчилась та дотепер залишилась її актуальна проблема – проживання переселенців у тісних компактних таборах. Отримуючи соціальну допомогу більш ніж 10 років, ВПО стали пасивними та інертними до самоутримання. Завдання уряду полягає в поверненні їх до суспільного життя, пошуку місця роботи і окремого проживання.

Звертаємось до досвіду Грузії, країни яка в 90-х рр. та 2008 р. зіштовхнулась із військовими конфліктами. Ця країна, як і Україна, не є членом ЄС, проте як і раніше продовжує зміцнювати взаємовідносини. Так, у 2013 р. спостерігаємо підписання нею Угоди про асоціацію з ЄС.

Поява внутрішніх переселенців Грузії не обійшлася без “великого брата” та “гібридної війни”.

Наявність значної кількості внутрішньо переміщених осіб є головною міграційною проблемою Грузії. На квітень 2014 р. за даними уряду у країні налічувалося 253574 тис. ВПО, або майже 6% населення [16].

З метою надання перспективи інтеграції, реінтеграції та соціального захисту, зважаючи на військові конфлікти в країні в 90-х рр. та 2008 р., було прийнято закон щодо внутрішньо переміщених осіб із окупованих територій.

У 2007 р. ухвалено Стратегію, якою передбачається щодва роки оновлювати план заходів для створення умов для безпечного повернення внутрішньо переміщених осіб, забезпечення їм гідних умов проживання. Водночас проводиться моніторинг результатів впровадження вказаної стратегії.

Уряд Грузії визначив три головні цілі щодо вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб – це поліпшення житлових умов, підвищення соціально-економічних умов, а також широке ознайомлення суспільства з проблемами вказаної категорії населення.

Спершу було створено спеціальні центри для колективного проживання внутрішньо переміщених осіб, проте згодом відмовилися від такого вирішення житлової проблеми. Декілька державних програм забезпечили отримання внутрішньо переміщеними особами нового житла, яке є у їхній приватній власності. Результатом такої політики стало те, що за статистикою 60% внутрішньо переміщених осіб вважають себе повністю інтегрованими на нових місцях проживання, а 40% не вважають себе такими через низький матеріальний рівень життя. Тож, продовжуючи політику інтеграції внутрішньо переміщених осіб у нові громади, наступним кроком є отримання ними нових професій [17].

Мінсоцполітики здійснює співробітництво з Управлінням Верховного Комісара ООН із питань біженців в Україні у рамках Меморандуму про співробітництво між Міністерством соціальної політики України, Регіональним представництвом УВКБ ООН і Фондом інновацій та розвитку (Грузія) (підписаний 22 жовтня 2014 р. у м. Києві) [18].

Зазначеним Меморандумом передбачено здійснення заходів щодо подолання гуманітарних проблем та забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб відповідно до українського законодавства та міжнародних стандартів [19].

Як йдеться в Законі України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, Україна співпрацює з іншими державами, міжнародними організаціями з метою запобігання виникненню передумов вимушеного внутрішнього переміщення осіб, захисту та дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, створення та підтримання умов, що дають змогу таким особам добровільно, в безпечних умовах та з гідністю повернутися до покинутого місця проживання, або умов для інтеграції внутрішньо переміщених осіб за новим місцем проживання в Україні [20].

Міжнародним донорам, що роблять внесок у програми допомоги для внутрішньо переміщених осіб, надається сприяння в прискоренні імпорту гуманітарних вантажів [21].

Міжнародна гуманітарна, благодійна, технічна та будь-яка інша безповоротна допомога, що надається внутрішньо переміщеним особам, виняткове від оподаткування та митних платежів [22].

Міжнародна гуманітарна, благодійна, технічна та будь-яка інша безповоротна допомога, що надається внутрішньо переміщеним особам, має виключне цільове спрямування і не може спрямовуватися на інші цілі [23].

Україна забезпечуватиме справедливий розподіл такої допомоги внутрішньо переміщеним особам, з урахуванням потреб осіб із особливими потребами, інвалідів, жінок та дітей, одиноких батьків, пенсіонерів, літніх людей [24].

Водночас, у країнах-членах Ради Європи, за різними оцінками, налічується від 2,5 до 2,8 млн внутрішньо переміщених осіб [25].

Найбільша їх кількість – майже 1 млн осіб – проживає у Туреччині. Це жертви збройних конфліктів і насильства з боку державних і недержавних формувань у районах, населених переважно курдською національною меншиною [26].

В інших країнах Європи, це здебільшого особи, які вимушено переселилися в результаті конфліктів при розпаді Радянського Союзу і Югославії більше двадцяти років тому, і, зовсім недавно, внаслідок конфлікту 2008 р. у Грузії [27].

В Азербайджані майже 600 тис. внутрішньо переміщених осіб, в Грузії – 274 тис., в Сербії – 225 тис., у Боснії і Герцеговині – 113 тис., інші живуть в інших балканських країнах, Вірменії та Росії [28].

Із досвіду зарубіжних країн найбільш ефективними щодо допомоги внутрішньо переміщеним особам, застосовуються такі практики:

1. При вимушеному переселенні виникає першочергова потреба у забезпеченні тимчасовим чи постійним житлом.

Як можливий варіант можна розглядати виплати грошових компенсацій при втраті житла чи його частковому руйнуванні; безвідсоткове розтермінування на придбання житла.

Так, наприклад, у Грузії розмір таких компенсацій складав майже 10 тис. дол. США, а в Молдові компенсація відповідала ринковій вартості попередньо втраченого житла [29].

Допустимим залишається розселення у спеціально побудованих котеджних містечках, переважно у невеликих містечках чи сільській місцевості. Таке муніципальне житло обладнане найнеобхіднішими меблями та технікою. Воно перебуває у власності переселенців до моменту відновлення влади на окупованій землі та відремонтування власного помешкання.

Імовірним є тимчасове розселення у будівлях із наявного житлового фонду. Окрім того, тимчасове поселення може знаходитись і в адміністративних будівлях.

2. Відновлення чи забезпечення зайнятості.

Так, зі зміною місця проживання, втратою місця праці, внутрішньо переміщені особи отримують соціальну допомогу у зв'язку з безробіттям. У процедурі працевлаштування без трудової книжки винятками стають особи, звільнені незаконним шляхом.

У більшості країн до активного стимулу зайнятості зараховують надання сільськогосподарської ділянки.

3. Виплата матеріальної допомоги.

Серед отримувачів грошової підтримки є, насамперед, пенсіонери, інваліди та інші найуразливіші верстви населення.

Великий досвід у реалізації цього заходу є у Грузії, законодавством якої кожній сім'ї при отриманні нового житла передбачається надання одноразової грошової допомоги у розмірі 200 ларі [30].

Аналогічно, діти шкільного віку мають право на отримання одноразової допомоги у розмірі 100 ларі на початку навчального року [31].

Своєю чергою Азербайджан у вирішенні подібних проблем надає адресну допомогу переселенцям у формі продовольчих та промислових товарів, що відбувається регулярно або одноразово.

Розповсюдженим в усіх країнах заходом щодо підтримки належного рівня життя переселенців є окремі податкові пільги та часткові компенсації вартості комунальних послуг. Так, наприклад, у Грузії вимушені переселенці звільняються від сплати податків на передану їм у користування державну власність, а також на компенсації, отримані ними в рамках програми приватизації. В Азербайджані діє система компенсацій за оплату комунальних послуг, а також послуг зв'язку; програма звільнення переселенців від сплати прибуткового податку, а також державного мита, зокрема й при переоформленні та відновленні документів [32].

4. Проблеми соціального забезпечення.

Майже в усіх країнах, за винятком Азербайджану ці проблеми, вирішуються на основі існуючих соціальних гарантій у країні. За усіма переселенцями зберігається право на безкоштовну середню освіту, медичне обслуговування та пенсійне забезпечення. В Азербайджані наявний кошик державних соціальних послуг поповнюється наданням для школярів, із переліку вимушених переселенців, на безоплатній основі підручників і шкільного приладдя. Для студентів вищих навчальних закладів існує програма компенсації вартості навчання у державних навчальних закладах, а також надання пільг на оплату навчання студентам приватних навчальних закладів [33].

5. Інституціональне забезпечення вирішення проблем переселенців у країні.

Реалізація проектів підтримки тимчасових переселенців потребує не лише нормативно-правового та фінансового підґрунтя, а й інституціонального забезпечення.

Так, наприклад, при уряді Грузії існує окреме Міністерство у справах вимушеного переміщення з окупованих територій, а в Азербайджані – Державний комітет по роботі з особами, які вимушено покинули місця постійного проживання. У Сербії ці функції виконує Комісаріат із питань біженців та міграції. У Сербії діє також Міністерство з питань Косова і Метохії [34].

6. Створення умов для повернення до попередніх місць проживання.

У випадку припинення бойових дій та звільнення від окупаційного режиму постає питання повернення внутрішньо переміщених у свої домівки. Водночас виникне потреба повернення у власність об'єктів нерухомості. У разі повного їх знищення іноземна практика демонструє надання одноразової державної допомоги для відновлення житла, компенсує частку від вартості купівлі житла чи його будівництва.

Однією з важливих проблем є інтеграція дітей, учнів та студентів у нове освітнє середовище. Таким чином можна стверджувати, що її вирішення залежить від:

1. Доступу до освіти та умов її отримання:

- спрощення процедури реєстрації дітей-переселенців у ДНЗ; наявність резервних груп у дитячих садках;
- напрацювання правил вступу до ВНЗ для тих, хто не зміг пройти ЗНО та вимушено залишаються на окупованій території;
- при переведенні в інший навчальний заклад збереження вартості оплати навчання за контрактом;
- отримання пільг на кредитування для навчання у тимчасово переміщених ВНЗ.

2. Умов проживання студентів та викладачів тимчасово переміщених освітніх закладів:

- поселення студентів та викладачів тимчасово переміщених освітніх закладів в інших регіонах України;
- надання права на безоплатне проживання в гуртожитках для студентів, аспірантів, докторантів тимчасово переміщених освітніх закладів;
- можливість проживання викладачів у тимчасовому житлі за рахунок місцевих фондів у містах, куди переміщені ВНЗ.

3. Організації дистанційного навчання учнів та студентів:

- надання тимчасово переміщеним освітнім закладам відповідної комп'ютерної техніки;

– отримання додаткового фінансування для забезпечення дистанційної освіти.

4. Сприяння для збереження тимчасово переміщених навчальних закладів:

- збереження професорсько-викладацького складу навчальних закладів при формуванні штатного розпису;
- утворення спеціальних фондів для вирішення проблем тимчасово переміщених навчальних закладів;
- моніторинг кількості й потреб внутрішньо переміщених осіб в освітніх послугах, необхідності перекваліфікації та професійного перенавчання, залучення тимчасово переміщених ВНЗ до перекваліфікації та професійного перенавчання для жителів у містах розташування ВНЗ [35].

5. *Забезпечення умов для отримання дистанційно української освіти для учнів, які вимушено залишаються на непідконтрольній території.*

Висновки

Особи, які шукають притулку мають чіткий перелік прав, зокрема й право на соціальний захист.

З урахуванням потреб переселенців України в умовах політичної та економічної, військової нестабільності, відбувається доповнення законодавчої бази та позитивних змін у роботі уряду, беручи до уваги права внутрішньо переміщених осіб. Засвоєна практика з життя заставляє дослухатись до проблем переселенців та акумулювати зусилля на наступні роки.

Порівнюючи результати аналізу підтримки переселенців урядами іноземних країн, розуміємо специфічність переселенців. Ця соціальна група потребує реалізувати свої права. Всупереч війнам уряди зарубіжних країн знаходять шляхи, залучають ресурси, розробляють програми підтримки та впроваджують їх в життя ВПО.

Схожість розглянутих країн у тому, що вони звільняють територію своєї країни, а не посягають на чужу.

В рамках українського та іноземного досвіду, влада України повинна передбачити такі кроки:

- введення додаткових штатних одиниць у соцзахист населення;
- забезпечення інформаційною базою, сайтами, операторами, які б надавали консультації в областях;
- створення карти поселень;
- уведення додаткових пільг при поселенні в сільській місцевості;
- розробка нових проектів для студентів/учнів;
- безперервний моніторинг існуючих та всіх наступних впроваджень.

Запровадження та використання досвіду зарубіжних країн в Україні сприятиме можливості максимально швидко вирішити проблеми внутрішньо переміщених осіб та сімей, які виникають внаслідок раптового переїзду та зміни їхнього місця проживання. Залишається першочерговою внутрішня позиція керівництва держави для владного правового впливу при наданні допомоги потерпілому населенню та впровадження політики самозбереження території.

Список використаної літератури

1. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України № 1706-VII від 20.10.2014 р. (зі змінами від 20.04.2017 р.). URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
2. Про затвердження Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованих територій

України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року : Постанова Кабінету Міністрів України №1094 від 16.12.2015 р. (зі змінами від 11.05.2017 року). URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1094-2015-%D0%BF/page>.

3. Міністерство соціальної політики України. Внутрішньо переміщені особи. 07.08.2017 р. URL : <http://www.msp.gov.ua/news/13732.html>.

4. Про затвердження Порядку використання коштів, що надійшли від фізичних та юридичних осіб для надання одноразової грошової допомоги постраждалим особам та внутрішньо переміщеним особам : Постанова Кабінету Міністрів України № 535 від 01.10.2014 р. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/535-2014-p>.

5. Міністерство соціальної політики України. Внутрішньо переміщені особи. 07.08.2017 р. URL : <http://www.msp.gov.ua/news/13732.html>.

6. Міністерство соціальної політики України. Внутрішньо переміщені особи. 07.08.2017 р. URL : <http://www.msp.gov.ua/news/13732.html>.

7. Врегулювання питання внутрішніх переселенців: досвід Сербії. 22.01.2015 р. Тиждень.ua. URL : <http://legalspace.org/ru/napravleniya/usilenie-romskikh-obshchin/item/3199-vrehuliuvannia-pytannia-vnutrishnikh-pereselentsiv-dosvid-serbii>.

8. Врегулювання питання внутрішніх переселенців: досвід Сербії. 22.01.2015 р. Тиждень.ua. URL : <http://legalspace.org/ru/nappravleniya/usilenie-romskikh-obshchin/item/3199-vrehuliuvannia-pytannia-vnutrishnikh-pereselentsiv-dosvid-serbii>.

9. Врегулювання питання внутрішніх переселенців: досвід Сербії. 22.01.2015 р. Тиждень.ua. URL : <http://legalspace.org/ru/nappravleniya/usilenie-romskikh-obshchin/item/3199-vrehuliuvannia-pytannia-vnutrishnikh-pereselentsiv-dosvid-serbii>.

10. Врегулювання питання внутрішніх переселенців: досвід Сербії. 22.01.2015 р. Тиждень.ua. URL : <http://legalspace.org/ru/nappravleniya/usilenie-romskikh-obshchin/item/3199-vrehuliuvannia-pytannia-vnutrishnikh-pereselentsiv-dosvid-serbii>.

11. Врегулювання питання внутрішніх переселенців: досвід Сербії. 22.01.2015 р. Тиждень.ua. URL : <http://legalspace.org/ru/nappravleniya/usilenie-romskikh-obshchin/item/3199-vrehuliuvannia-pytannia-vnutrishnikh-pereselentsiv-dosvid-serbii>.

12. Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України. План діяльності Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України на 2017 плановий рік та 2018-2019 бюджетні періоди, що настають за плановим. URL : <http://mtot.gov.ua/wp-content/uploads/Strateg.plan-2017.pdf>.

13. Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України. План діяльності Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України на 2017 плановий рік та 2018 – 2019 бюджетні періоди, що настають за плановим. URL : <http://mtot.gov.ua/wp-content/uploads/Strateg.plan-2017.pdf>.

14. Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України. План діяльності Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України на 2017 плановий рік та 2018 – 2019 бюджетні періоди, що настають за плановим. URL : <http://mtot.gov.ua/wp-content/uploads/Strateg.plan-2017.pdf>.

15. Врегулювання питання внутрішніх переселенців: досвід Сербії. 22.01.2015 р. Тиждень.ua. URL : <http://legalspace.org/ru/nappravleniya/usilenie-romskikh-obshchin/item/3199-vrehuliuvannia-pytannia-vnutrishnikh-pereselentsiv-dosvid-serbii>.

16. Міністерство Грузії у справах осіб, вимушено переміщених з окупованих територій, біженців та розселення. URL : <http://www.mra.gov.ge/eng/static/55>.

17. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Законодавча база і внутрішньо переміщені особи – досвід і виклики. 23.10.2015 р. URL : <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/zakonodavcha-baza-i-vnutrishno-peremischeni-osobi-dosvid-i-vikliki/#>.

18. Міністерство соціальної політики України. У Мінсоцполітики обговорили питання співпраці з Управлінням Верховного Комісара ООН з питань біженців в Україні. 04.08.2017 р. URL : <http://www.msp.gov.ua/news/13723.html>.

19. Там само.

20. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України № 1706-VII від 20.10.2014 р. (редакція від 20.04.2017 р., підстава 1972-19. частина перша статті 18 в редакції Закону № 921-VIII від 24.12.2015 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1706-18/page2>.

21. Там само.

22. Там само.

23. Там само.

24. Там само.

25. Круглий стіл “Європейська практика захисту прав вимушених переселенців: досвід для України” кафедри Жана Моне Донецького державного університету управління м. Маріуполь (ДонДУУ) 23.03.2016 р. URL : <https://dsum.edu.ua/2016/03/23/круглий-стіл-європейська-практика>.

26. Там само.

27. Там само.

28. Там само.

29. Там само.

30. Там само.

31. Там само.

32. Там само.

33. Там само.

34. Там само.

35. Там само.

*Стаття надійшла до редакції 29.09.2017
Схвалена до друку редколегією 23.10.2017*

I. Alimova

PRACTICE OF THE FOREIGN STATES IN THE SPHERE OF THE SOCIAL PROTECTION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS: EXPERIENCE FOR UKRAINE

Considers the dynamics tendencies of the informational and analytical information as to the amount of internally displaced persons in Ukraine within 2014 – 2017. in the context of the social protection of the internally displaced persons the key types of support to the internally displaced persons in the foreign states are reflected. The article analyses the experience of the foreign states and its possible influence on the modern condition of the social sphere of Ukraine.

Key words: internally displaced persons, forced migrants, social protection, social sphere.